

"İsm-i Evvele göre çekirdek öyle bir makinedir ki, onun iptidadaki incecik vâridatını ve lâtifâne masârifini ve tanzimatını taşıyor." deniliyor. Çekirdek nasıl makina oluyor, izah eder misiniz?

Soru konusu olan cümlelerin geçtiği pasajı buraya alıp, sonra değerlendirmesi üzerinde duralım.

"İsm-i Evvel ile işaret edildiği gibi, her bir meyvedar ağacın menşe-i aslîsi olan çekirdek öyle bir sandukçadır ki, o ağacın programını ve fihristesini ve plânını ve öyle bir destgâhtır ki, onun cihazatını ve levazimatını ve teşkilâtını ve öyle bir makinedir ki, onun iptidadaki incecik vâridatını ve lâtifâne masârifini ve tanzimatını taşıyor. " (1)

"**Makine**" ifadesi; varidat, masarif ve tanzim ifadeleri ile birlikte kullanılmıştır. Yani işin başında, temeli atılan bu bitkinin veya ağacın ham maddesi ve beslenme ihtiyacının en uygun bir şekilde hazırlanması lazımdır. Bu ihtiyaç ise hassas ve ölçülü olmalıdır. Adeta bunun için hazırlanmış bir makine olacak ki, bu ihtiyaç tam karşılanabilsin. Aksi takdirde, tesadüfe bağlı olarak hesaplanacaktır ki, bunun açıklamasını yapmak zordur.

Ayrıca bir ağacın tanzimatını ve hareket emrini veren bir makine hükmündedir. Çünkü bir ağaç bütün komutunu ve işleyiş faaliyetlerinin bütün düsturlarını, makinesi ve ana kumanda masası hükmündeki çekirdeğinden almaktadır. Burası bütün yapılacak işlerin şifrelerini barındıran bir ana hafıza deposudur. "**iptidadaki incecik vâridatını ve lâtifâne masârifini ve tanzimatını**" ifadesi bu hakikatı güzel bir şekilde ortaya koymaktadır.

(1) bk. [Şualar, İkinci Şua Üçüncü Makam.](#)